

حقوق شرفندی کارکر

در ادارات تعاون، کار و رفاه اجتماعی جمهوری اسلامی ایران

(ادارات تعاون و امور اجتماعی سابق)

رضا خلیلی

رئیس هیأت تشخیص و حل اختلاف اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان

خراسان جنوبی

و رئیس هیأت تخصصی رسیدگی به دعاوی بانکها، موسسات مالی و اعتباری و

شرکتهای بیمه‌ای

سرشناسه : خلیلی، رضا، ۱۳۵۹-
 عنوان قراردادی : ایران. قوانین و احکام (Iran. Laws, etc)
 عنوان و نام پدیدآور : حقوق شهروندی کارگر در ادارات تعاون، کار و رفاه اجتماعی جمهوری اسلامی ایران (ادارات کار و امور اجتماعی سابق) / رضا خلیلی.
 مشخصات نشر : تهران: خرسندی، ۱۳۹۷-
 مشخصات ظاهری : ۲۰۸ ص.
 شابک : 978-600-114-914-6
 وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا
 موضوع : کار -- قوانین و مقررات -- ایران
 موضوع : Labor laws and legislation -- Iran
 موضوع : روابط کارگر و کارفرما -- قوانین و مقررات -- ایران
 موضوع : Industrial relations -- Law and legislation -- Iran
 موضوع : حقوق مدنی -- ایران (Civil rights -- Iran)
 موضوع : کارگران -- ایران -- حقوق و دستمزد
 موضوع : Working class -- Iran -- salaries
 رده‌بندی کنگره : ۱۳۹۷ / ۸۰۰ / ۱۲۷۰ KM
 رده‌بندی دیویی : ۳۴۴/۵۵۰۱
 شماره کتابشناسی ملی : ۵۱۴۷۵۹۵

انتشارات خرسندی

تهران، خیابان انقلاب - خیابان فخر رازی - خیابان لبافی‌نژاد - نرسیده به خیابان دانشگاه -

پلاک ۱۷۴ - واحد ۲

تلفن: ۵-۶۶۹۷۱۰۳۴ و ۵-۶۶۴۹۰۵۸۴

فروشگاه شماره ۱: میدان انقلاب، خ منیری جاوید (اردیبهشت)، پلاک ۹۲ تلفن: ۶۶۷۵۵۹۱۰-۶۶۹۵۰۷۵۹

فروشگاه شماره ۲: خ انقلاب، نرسیده به میدان فردوسی، کوچه شهید براتی، دانشکده حقوق دانشگاه آزاد،

طبقه زیرین (قسمت کتابفروشی): ۶۶۷۵۵۹۱۰

پست الکترونیک: Khorsandy. pub@gmail.com

سایت اینترنتی: www.Khorsandypub.com

حقوق شهروندی کارگر در ادارات تعاون، کار و رفاه اجتماعی جمهوری اسلامی ایران

رضا خلیلی

چاپ اول: ۱۳۹۷ - شمارگان: ۵۰ جلد

صفحه‌آرایی: الهام پیدایی

قیمت: ۲۰۰,۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

۱۷	مقدمه
۱۹	فصل اول: کلیات
۲۲	بخش اول: مبانی، تعاریف و تاریخچه
۲۲	۱-۱-۱ مقدمه
۲۳	۱-۲-۱ کلیات حقوق کار
۲۳	۱-۱-۱-۱ تعاریف مرتبط با حقوق کار
۲۷	۱-۱-۱-۲ مشخصات حقوق کار
۲۷	۱-۱-۱-۳ جنبه حمایتی حقوق کار
۲۸	۱-۱-۱-۴ جنبه امری حقوق کار
۲۹	۱-۱-۱-۵ جنبه اجتماعی و اقتصادی حقوق کار
۳۱	۱-۱-۱-۶ جنبه جوان و پویا بودن حقوق کار
۳۱	۱-۱-۱-۷ جنبه جهانی حقوق کار
۳۲	۱-۱-۴ سیر تحول و تاریخچه حقوق کار
۳۳	۱-۱-۴-۱ انقلاب صنعتی و آثار آن بر روابط کار
۳۴	۱-۱-۴-۲ تاریخچه حقوق کار در ایران
۳۵	۱-۱-۵ تحلیل مفهومی حقوق شهروندی
۳۶	۱-۱-۵-۱ معنی لغوی شهروندی
۳۷	۱-۱-۵-۲ مفهوم حقوق شهروندی
۳۹	۱-۱-۵-۳ موضوع حقوق شهروندی از دیدگاه علم حقوق
۳۹	۱-۱-۶ حقوق شهروندی و مفاهیم مرتبط
۳۹	۱-۱-۶-۱ حقوق بشر و حقوق شهروندی

- ۴۱-۱-۶-۲ مفهوم شهروند و شهروندی و رابطه آن با تابعیت..... ۴۱
- ۴۱-۱-۶-۳ تفاوت حقوق بشر، حقوق اساسی و حقوق شهروندی و تمایز آن با تابعیت..... ۴۲
- ۴۱-۱-۷-۷ حقوق شهروندی از دیدگاه امام علی (ع)..... ۴۳
- ۴۱-۱-۸-۸ سابقه تاریخی حقوق شهروندی..... ۴۴
- ۴۱-۱-۸-۱ تاریخچه حقوق شهروندی کارگر در اسلام..... ۴۴
- ۴۱-۱-۸-۱-۱ رابطه کارگر و کارفرما..... ۴۵
- ۴۵ الف) اصلاً برادری و تعاون..... ۴۵
- ۴۵ ب) وابستگی و استثمار و بهره‌کشی..... ۴۵
- ۴۶ پ) حقوق اجتماعی مساوی..... ۴۶
- ۴۶-۱-۸-۲-۲ حقوق کارگر..... ۴۶
- ۴۷ الف) دستمزد عادلانه متعارف..... ۴۷
- ۴۷ ب) تعیین دستمزد به طور سربح..... ۴۷
- ۴۷ پ) پرداخت بموقع مزد یا عدم تأخیر در پرداخت آن..... ۴۷
- ۴۸ ج) تحت فشار نبودن کارگر..... ۴۸
- ۴۸ چ) عدم تحمیل خسارت‌های ناروا و زیان آور..... ۴۸
- ۴۸ ح) حقوق سالمندی یا بازنشستگی..... ۴۸
- خ) حق استفاده از تعطیلات و مرخصی برای خودسازی معنوی و رفائت..... ۴۸
- ۴۹ سیاسی اجتماعی..... ۴۹
- ۵۰-۱-۸-۲ تاریخچه حقوق شهروندی در غرب..... ۵۰
- ۵۱-۱-۸-۳ تاریخچه و تحولات حقوق شهروندی در ایران..... ۵۲
- ۵۱-۱-۸-۳-۱ حقوق شهروندی در ایران باستان..... ۵۲
- ۵۱-۱-۸-۳-۲ حقوق شهروندی در ایران پس از اسلام..... ۵۴
- ۵۱-۱-۸-۳-۳ حقوق شهروندی در ایران در دوران معاصر..... ۵۵

بخش دوم: حقوق شهروندی در ایران	۵۷
۱-۲-۱ مقدمه	۵۷
۲-۲-۱ رابطه حقوق بشر و حقوق شهروندی	۵۸
۳-۲-۱ انواع حقوق شهروندی	۶۰
۱-۳-۲-۱ حقوق ماهوی	۶۰
۲-۳-۲-۱ حقوق نهادی و فرآیندی	۶۲
۲-۲-۱ حقوق شهروندی ماهوی در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	۶۲
۱-۴-۱-۱ حقوق مدنی	۶۲
۲-۱-۱-۱ حق آزادی	۶۲
الف) آزادی فری	۶۳
ب) آزادی تشیبه بیان و مطبوعات	۶۳
ج) آزادی مربوط به برق اسلامی	۶۵
د) آزادی مربوط به اقوام و قایل وجود در ایران	۶۶
۲-۱-۴-۲-۱ حق حیات، سلامت و زندگی شایسته	۶۶
۳-۱-۴-۲-۱ تامین حقوق اقشار آسیب پذیر جامعه	۶۷
۴-۱-۴-۲-۱ ممنوعیت از تعرض	۶۹
۲-۴-۲-۱ حقوق سیاسی	۷۰
۱-۲-۴-۲-۱ حق تابعیت	۷۱
۲-۲-۴-۲-۱ حق مشارکت شهروندان در سرنوشت اجتماعی	۷۱
۳-۲-۴-۲-۱ آزادی سیاسی	۷۳
۴-۲-۴-۲-۱ ممنوعیت تجسس	۷۴
۵-۲-۴-۲-۱ دسترسی به اطلاعات	۷۵
۳-۴-۲-۱ حقوق اجتماعی	۷۶
۱-۳-۴-۲-۱ حق حرمت مالکیت	۷۶

- ۷۸ ۲-۳-۴-۲-۱ حق آزادی در انتخاب شغل
- ۷۹ ۳-۳-۴-۲-۱ حق برخورداری از تامین اجتماعی
- ۸۰ ۴-۳-۴-۲-۱ حق داشتن مسکن مناسب
- ۸۱ ۵-۳-۴-۲-۱ حق بر مصونیت مسکن و آزادی در انتخاب محل سکونت
- ۸۱ ۴-۴-۲-۱ حقوق فرهنگی
- ۸۳ ۵-۴-۲-۱ حقوق قضایی
- ۸۳ ۱-۵-۴-۲-۱ امنیت قضایی
- ۸۴ ۲-۵-۴-۲-۱ منع تبعید
- ۸۴ ۳-۵-۴-۲-۱ حق بر دادخواهی
- ۸۵ ۴-۵-۴-۲-۱ حق انتخاب وکیل
- ۸۶ ۵-۵-۴-۲-۱ مصونیت مساوی به دیگران
- ۸۷ ۵-۲-۱ حقوق نهادی و فرآیندی در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
- ۸۷ ۱-۵-۲-۱ اصل حاکمیت قانون
- ۸۸ ۲-۵-۲-۱ حق برخورداری از حقوق مساوی
- ۹۰ ۳-۵-۲-۱ اصل برانت
- ۹۱ ۴-۵-۲-۱ اصل عطف به ما سبق نشدن قانون
- ۹۲ ۵-۵-۲-۱ اصل مستند و مستدل بودن آراء
- ۹۳ ۶-۵-۲-۱ استقلال مراجع دادرسی
- ۹۴ ۷-۵-۲-۱ مسئولیت مدنی مرجع رسیدگی
- ۹۵ ۸-۵-۲-۱ حکمرانی شایسته و شفافیت و رقابت
- ۹۷ فصل دوم: حق‌های شهروندی کارگر در ادارات کار
- ۱۰۰ بخش اول: حقوق شهروندی کارگر در مرحله اداری
- ۱۰۰ ۱-۱-۲ مقدمه
- ۱۰۱ ۲-۱-۲ حقوق شهروندی کارگر در مرحله تصمیم‌گیری‌های اداری

۱۰۱	۱-۲-۱-۲ حق بر انتخاب کار آرادانه و منع کار اجباری
۱۰۲	۲-۱-۲ حق برخورداری از مرخصی
۱۰۴	۳-۱-۲ حق برخورداری از مزد مساوی (زن و مرد)
۱۰۶	۴-۱-۲ حق برخورداری از مزد منصفانه و رضایت بخش
۱۰۹	۵-۱-۲ حق برخورداری از بیمه بیکاری
۱۱۳	۳-۱-۲ سایر حقوق شهروندی کارگر
۱۱۳	۳-۱-۲ حق بر داشتن امنیت شغلی
۱۱۵	۲-۳-۲ حق بر محدودیت معقول ساعت کار
۱۱۷	۲-۳-۱-۲ حق بر برخورداری از تامین اجتماعی و حق بیمه
۱۱۸	۳-۴-۱-۲ حق بر عضویت در انجمن ها، تشکلات و تشکیل اتحادیه های کارگری
۱۲۱	۵-۳-۱-۲ حق بر بازگشتگی پیش از موعد
۱۲۳	بخش دوم: حقوق کارگر در برخورداری
۱۲۳	۱-۲-۲ مقدمه
۱۲۵	۲-۲-۲ مراجع شبه قضائی
۱۲۹	۳-۲-۲ روند رسیدگی به اختلافات کارگر و کارفرما
۱۳۰	۱-۳-۲-۲ انواع اختلافات کارگری و کارفرمایی
۱۳۰	۲-۳-۲-۲ موضوع اختلافات کارگری و کارفرمایی
۱۳۱	۳-۳-۲-۲ فلسفه ایجاد مراجع حل اختلاف قانون کار
۱۳۲	۴-۳-۲-۲ نحوه طرح و تقدیم دادخواست
۱۳۴	۵-۳-۲-۲ مقررات ابلاغ
۱۳۵	۶-۳-۲-۲ احراز صلاحیت قبل از شروع به رسیدگی
۱۳۸	۴-۲-۲ هیأت تشخیص (مرجع بدوی یا نخستین)
۱۳۸	۱-۴-۲-۲ وظایف هیأت تشخیص
۱۳۹	۲-۴-۲-۲ جلسات هیأت های تشخیص

- ۱۴۱ ۵-۲-۲ هیأت حل اختلاف
- ۱۴۲ ۱-۵-۲-۲ وظایف هیأت حل اختلاف
- ۱۴۳ ۲-۵-۲-۲ جلسات هیأت‌های حل اختلاف:
- ۱۴۴ ۶-۲-۲ مرحله قضایی رسیدگی به دعاوی
- ۱۴۵ ۱-۶-۲-۲ دیوان عدالت اداری و نقش آن در دادرسی کار
- ۱۴۶ ۲-۶-۲-۲ فلسفه ایجاد دیوان عدالت اداری
- ۱۴۸ ۳-۶-۲-۲ صلاحیت دیوان عدالت اداری
- ۱۵۱ ۴-۶-۲-۲ نحوه دادرسی در دیوان عدالت اداری
- ۱۵۳ ۷-۲-۲ حقوق شهروندی در مرحله دادرسی
- ۱۵۴ ۱-۷-۲-۲ حقوق شهروندی در مرحله قبل از دادرسی
- ۱۵۴ ۱-۱-۷-۲-۲ حق بر دسترسی به مرجع صالحه
- ۱۵۶ ۲-۱-۷-۲-۲ حق بر اطلاع از روند
- ۱۵۷ ۲-۷-۲-۲ حقوق شهروندی در جریان دادرسی
- ۱۵۷ ۱-۲-۷-۲-۲ حق برخورداری از وکیل
- ۱۵۸ ۲-۲-۷-۲-۲ حق برخورداری از مترجم
- ۱۵۹ ۳-۲-۷-۲-۲ حق حضور در جلسات رسیدگی
- ۱۶۰ ۴-۲-۷-۲-۲ حق بر رسیدگی در مهلت معقول
- ۱۶۱ ۵-۲-۷-۲-۲ حق دسترسی به اطلاعات
- ۱۶۱ ۶-۲-۷-۲-۲ حق بر استماع اظهارات و دفاعیات
- ۱۶۳ ۷-۲-۷-۲-۲ حق برابری سلاح‌ها
- ۱۶۴ ۸-۲-۷-۲-۲ حق بر تناظر
- ۱۶۶ ۹-۲-۷-۲-۲ حق بر بی طرفی مراجع (یا دادرس)
- ۱۶۸ ۱۰-۲-۷-۲-۲ حق بر صدور آرای مستند و مستدل
- ۱۷۰ ۳-۷-۲-۲ حقوق شهروندی بعد از مرحله دادرسی

۱۷۰	 حق تجدید نظر خواهی ۱-۳-۷-۲-۲
۱۷۳	 حق بر اجرا آراء صادره ۲-۳-۷-۲-۲
۱۷۴	 حق بر فرجام خواهی از آراء قطعی ۳-۳-۷-۲-۲
۱۷۶	 نتیجه گیری:
۱۸۳	 فهرست منابع
	ضمیمه؛ آئین دادرسی کار مصوب هفتم بهمن سال ۱۳۹۱ وزیر تعاون، کار و رفاه
۱۹۱	 اجتماع

مقدمه

یکی از مهمترین و جدیدترین مباحث در رشته حقوق عمومی حقوق شهروندی است و یکی از موضوعات که طرح آن در این زمینه ضروری به نظر میرسد حقوق شهروندی کارگر در تعامل با ادارات کار است از آن جهت که وضعیت جامعه کارگری خاص و تا کنون کسی نیز به این موضوع نپرداخته است. حق برخورداری از مرخصی و مزد مساوی، حق برخورداری از دستمزد مناسب، حق بر امنیت شغلی، حق دسترسی به مرجع صالحه، حق حضور در جلسات، حق دسترسی به اطلاعات، حق بر استماع اظهارات و دفاعیات، حق برخورداری از وکیل، حق بر انجام خواهی از آراء قطعی از جمله حقوق شهروندی کارگر در ادارات کار و مراجع آن می باشد که عدم رعایت آنها، صرف نظر از نتیجه درست یا نادرست بنا به شرایط خاص جامعه کارگری که قشر عظیمی از جامعه را نیز تشکیل می دهند موجب تضییع حقوق آنها را فراهم خواهد کرد و چنانچه اداره کار که خود میبایست حامی کارگر، تولید و کار باشد حقوق این قشر ضعیف را رعایت ننماید دیگر کسی به حقوق آنها احترام نخواهد گذاشت و همچنین اثرات زیانبار دیگری نیز به دنبال خواهد داشت. بویژه اینکه احصاء، اطلاع رسانی و رعایت حقوق کارگران می تواند به تعدیل رابطه نابرابرشان (در برابر کارفرمایان) کمک کند و موجبات تضایت و برابری شان را فراهم سازد. آنچه در این پژوهش مورد توجه واقع شده است سناسایی حقوق شهروندی کارگر در ادارات کار، چه در مرحله اداری و چه در مقام مراجعه کارگر به مراجع حل اختلاف کار می باشد. و با بررسی مباحث این پژوهش در پی پاسخگویی به این سوال هستیم حقوق شهروندی کارگر در ادارات کار تا چه حد رعایت می شود؟ و خواهیم دید که تا چه اندازه حقوق شهروندی کارگران عزیز در ادارات مربوطه و مراجع حل اختلاف قانون کار رعایت می شود و در چه مواردی این مراجع و یا اداره از این حقوق فاصله گرفته اند.

نظر به کرامت و ارزش والای انسان در شریعت، (دین) مبین اسلام و با توجه به جایگاه رفیع انسان در آیه شریفه ۷۰ سوره مبارکه اسراء: «وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ...» و با عنایت به مراتب فوق و اینکه قشر اعظم جامعه ما را کارگران زحمت کش تشکیل می‌دهند و به جهت اینکه این قشر از جامعه از لحاظ مالی نسبت به بقیه مشاغل ضعیف‌ترند و بدین سبب که بعضاً آگاهی لازم را نیز ندارند، دربرخی موارد حق و حقوق شان در کارگاهها تضییع می‌شود، لذا ناچارند جهت دریافت و استرداد حقوق خود به مراجع حل اختلاف اداره کار مراجعه کنند. بعضاً در مقام انعقاد قرارداد نیز کارگر به عنوان یکی از طرفین عقد دارای حقوقی است. (که آگاهی‌های لازم و کافی را ندارد.) نهایتاً اینکه کارگر از لحاظ مالی در مقام و موقعیت پایین‌تری نسبت به کارفرما قرار دارد لذا بحث و بررسی درباره‌ی حقوق شهروندی کارگر در این زمینه با حقوق سایر اقشار جامعه اهمیت و حساسیت بیشتری پیدا می‌کند. امید است این خدمت ممیّن‌الاجیز مورد قبول کارگران و کارفرمایان و دانش پژوهان این رشته قرار گیرد. از سروران گرامی تقاضا دارد چنانچه نقص و یا اشتباهی در مطالب کتاب مشاهده کردند، بادیده اغماص آن بنگرند.